

Oponentský posudek

Posluchač Dimitrije Vasković podal v akademickém roce 2021/2022 na Husitské teologické fakultě Univerzity Karlovy bakalářskou práci s názvem *Christologické momenty v teologii Ignáce z Antiochie*. Práce má kromě úvodu, závěru a nutných bibliografických údajů čtyři členěné kapitoly. V obsahu čtvrtá chybí.

V první kapitole *Obecné metodologické problémy* se autor velmi zasvěceným způsobem zabývá „dvěma metodologickými přístupy k osobě Ježíše z Nazareta, které odrážejí naše struktury myšlení a zároveň ovlivňují i volbu látky a její kontextualizaci“ (s. 10) Opírá se o práce pravoslavného teologa Johna Behra, rozebírá tradiční „dogmatický“ přístup a přístup „historickou-kritický“, nahlédá jejich meze a sám se rozhoduje pro přístup, který nazývá „interaktivní“, který v sobě zahrnuje hermeneutická východiska. Pokouší se nalézat interpretační rámec, „který je daleko komplexnější než ten, jenž poskytují ‘dogmatizující’ a ‘historizující’ modely“ (s. 20) a cituje. A. Grillmeiera: „Starověká christologie zasazuje Krista doprostřed času, a vývoj víry v něj vnímá jako proces, jenž bude dokončen Druhým příchodem Páně.“

Po této metodologické a hermeneutické přípravě přistupuje Dimitrije Vasković ke svému tématu – Ignáci z Antiochie. *Ignác z Antiochie – život, pozadí a kontext* (2. kapitola). Živě, zasvěceně, opřen jsa o kritické přístupy současných badatelů zasazuje Ignácův život do dobového eklesiálního a celospolečenského kontextu.

Třetí kapitola *Christologické problémy Ignácovy doby* představuje různé christologické modely Ignácovy doby a v kapitole čtvrté *Kristus v teologii Ignáce z Antiochie* se objevně novým způsobem pokouší interpretovat Ignácovy myšlenky vztahující se k pojetí Krista. Na pozadí četby těchto textů a za pomoci Behrovy interpretace dochází k závěru: „Je to realita kříže, v jejímž světle je nutné reflektovat všechny poznatky o Ježíšovi z Nazareta. Jestliže Ježíšovi byly vskutku připisovány činnosti, jež příslušely pouze a jedině Bohu, vyvstává otázka, zda naše dosavadní definice Boha vyžaduje změnu svého základního kontextu? Být Bohem znamená dobrovolně položit vlastní život za bližního. Nelze se vyhnout následujícímu: je-li Bůh dobrovolně trpící, má to následky pro člověka, jenž je stvořen podle Božího obrazu? ‘On je ikonou neviditelného Boha’, praví apoštol Pavel v listě Koloským. Ať je historické pozadí tohoto verše jakékoliv, jedno je jasné: chceme-li se dozvědět, co znamená být Bohem, nemáme vzhlížet k nikomu jinému. Tato radikální perspektiva kříže má obrovské následky pro naše chápání teologie, a v neposlední řadě pro to nejpodstatnější v životě každého jedince“ (s. 33). To mění i naše chápání soupodstatnosti. „Událost Kříže dramaticky mění naši kategorii vyzývá učedníky k jednomu, aby totiž přijali synovství tím, že ‘ukřižování po boku Ježíšově budou vyzvat: ‘Abba, Otče.’ Toto je perspektiva, z níž církev hlásá, že Ježíš z Nazareta je ‘souplestný s Otcem podle božství a souplestný s námi podle lidství’ ... Kristus realizuje své plné

božství a své plné lidství v události kříže. Je to způsob, jak Kristus hypostazuje tuto realitu svého bytí.“ (s. 34). A dosah do lidské existence je pro Ignáce v martyriu – svědectví – mučednictví.

„Radikálně redefinováno božství a lidství projevují svůj plný význam v martyriu... To znamená, že perspektiva, z níž Církev bude hlásat Kristovo božství a lidství bude mít paschální rozměr v dramatu martyria.“ (s. 37)

Vaskovičova bakalářská práce přesahuje „bakaláře“, autor má nastartováno na další akademický růst. Vaskovič ukazuje na propojenost, kterou musí dnešní teologie brát vážně, na propojenost historie a hermeneutiky včetně existencionální dimenze. Jistě, opírá se o Behra, ale nachází svou vlastní interpretační pozici, která je v rámci současné pravoslavné teologie zajímavá a obohacující. Také pro patrologii je hermeneutický klíč, který autor nabízí, klíčem k aktualizacímu, existenciálnímu čtení svatooteckých textů. Možná by pro budoucí domýšlení stálo za to podívat se na filosofické hermeneutické pohledy Gadamerovy či Ricoeurovy a připomenout si prošlou cestu novozákonníků při hledání historického Ježíše a Ježíše víry, na něž jistě Behr navazuje.

Otázka k obhajobě: Jaký je vztah vašeho pojetí k existenciální teologii Bultmannově a k protestantské teologii kříže?

Práci samozřejmě doporučuji k obhajobě s nejvyšším možným pozitivním hodnocením (cum laude).

Václav Ventura

Doc. ThDr. Václav Ventura, Th.D.

13.5.2022